

Agro-uzmanları: Ani hava değişimleri meyve hasadını tehdit ediyor ve fiyatları etkileyecek

Автор(и): агроном Роман Рачков, Българска асоциация по биологична растителна защита; гл.ас. Надежда Шопова, Институт за изследване на климата, атмосферата и водите към БАН

Дата: 17.04.2025 *Брой:* 4/2025

Tarımda uyum ve risk yönetimi için uzun vadeli önlemler gereklidir; hem çiftçilerin hem de devletin aktif bir rolü olmalıdır.

Öne Çıkanlar:

- Son aylardaki ani soğuk hava dalgaları ve hava değişimleri bazı meyve ağaçlarına ciddi zarar verdi ve bu durum meyve fiyatlarının yükselmesine yol açacak.

- Roman Rachkov: “Büyük olasılıkla, kiraz, şeftali ve kayısı yetiştiren Bulgar çiftçilerinin bu yıl hasadı olmayacak veya çok az miktarda olacak ve her durumda ciddi finansal kayıplar yaşayacaklar.”
- Aşırı iklim koşulları, tarım uygulamalarının yeniden düşünülmesini gerektiriyor. Ziraat mühendisi Nadezhda Shopova'ya göre, çiftçilerin ekim dikim zamanlamalarını ve ürün seçimlerini uyarlamaları ve risk yönetimi için tahmin araçlarını kullanmaları gerekiyor.
- Plantasyonların sigortalanması risk yönetimine yardımcı olabilir.
- Devlet, teminat fonlarının oluşturulmasını teşvik etmeli ve mevzuatı yeni iklim gerçeklerine uyarlamalıdır.
- Tüketiciler de iklim anomalilerinin etkisini yerel ürün arzının kısıtlanması ve ithal meyve fiyatlarının yükselmesiyle hissedecek.
- İklim değişikliği artık soyut bir risk değil – doğrudan ekonomiye, tarım üreticilerinin gelirlerine ve tüketiciler için fiyatlara etki ediyor.

Giderek daha sık ve ani yaşanan iklim koşulları değişimlerine ve sıcak ile soğuk arasında sık sıcaklık dalgalanmaları yaşanan [yeni karakterde kışlara](#) tanık oluyoruz. Bunun bir örneği de bu yıl – alışılmadık derecede sıcak bir kışın ardından, mart ve nisan aylarında ülkedeki sıcaklıklar önemli ölçüde eksi değerlere düştü. Sonuç, kayısı, kiraz, erik ve kanola dahil olmak üzere çeşitli ürünlerde ciddi don zararlarıdır.

Ani hava değişimleri, kiraz ve kayısı gibi meyve ağaçlarına ciddi zarar verdi. [Kaynak](#)

Bulgar ekonomisinin önemli sektörlerinden biri olan tarıma verilen zarar ciddi ve nihayetinde hepimizi etkileyecek. Azalan yerli üretim ve yükselen fiyatlarla, aşırı iklim koşullarının etkileri tüketiciler tarafından da doğrudan hissedilecek.

Üreticiler verim ve gelir kaybı yaşarken, tüketiciler yerel meyve arzının kısıtlanması ve daha yüksek fiyatlarla karşı karşıya kalacak. **İthalat açığının bir kısmını kapatacak, ancak önemli ölçüde daha yüksek bir fiyattan, bu da bazı haneler için belirli meyvelerin satın alınamaz hale gelebileceği anlamına geliyor.**

Bu olaylar, iklim değişikliğinin artık soyut bir risk olmadığını, ekonomiye ve insanların refahına doğrudan etki eden bir gerçek olduğunu açıkça gösteriyor. Bu nedenle, sektördeki tüm paydaşların – çiftçiler, devlet kurumları, sigortacılar ve diğer ilgili taraflar ve organizasyonların – koordineli çabalarına ihtiyaç var.

Son aylarda havada neler oldu?

Ocak ayındaki olağandışı sıcak havanın ardından, [2013'ten bu yana en soğuk şubat ayını kaydettik](#), ayın ortasından sonra tüm ülkede kış koşulları hakim oldu. [NIMH verilerine](#) göre, 16-24 Şubat döneminde maksimum hava sıcaklıkları 0 °C'nin altına düştü; bu, buz günleri olarak bilinen bir olgudur. Kuzeydoğu Bulgaristan'ın birçok bölgesinde, en az 5 ardışık gün boyunca minimum hava sıcaklığının -10 °C'nin altında olduğu bir soğuk hava dalgası kaydedildi. Silistra bölgesindeki Glavinitsa köyünde, 22 ve 23 Şubat'ta minimum sıcaklık -20 °C'nin altına düştü. 20-24 Şubat döneminde, zorunlu dormansi döneminden çıkmış olan meyve ağaçları için de kritik minimum sıcaklıklar kaydedildi; Kneja ve Dragoman'da yaklaşık -19 °C, Dobriç'te ise -21.6 °C değerleri ölçüldü.

Silistra agrometeoroloji istasyonundaki kayısı için, [o zamana kadar don zararı tespit edilmmişti](#). 20 Mart ve 8 Nisan'daki -3 °C'nin altındaki sonraki donlarla birlikte zarar arttı.

Zarara ilişkin kapsamlı değerlendirmeler henüz yok; sadece özel işletmeler ve bölgeler için kısmi veriler mevcut, ancak bu aşırı iklim koşullarının etkilenen bölgelerdeki tarımsal üretim üzerinde kesinlikle ciddi bir etkisi olacak.

Konuyla ilgili olarak Bulgaristan Bilimler Akademisi İklim, Atmosfer ve Su Araştırma Enstitüsü'nde "İklim" bölümünde ziraat mühendisi ve asistan, aynı zamanda Climateka yazarı Nadezhda Shopova yorum yapıyor.

„Prensip olarak en soğuk ay ocaktır, ancak bu yıl bu rol şubat ayına düştü. Negatif sıcaklıklar, kayısı plantasyonlarının yoğunlaştığı Kuzeydoğu Bulgaristan'da en şiddetli olmak üzere zarara neden oldu. Daha sonra, ilkbaharın ilk günü arifesinde – 20 Mart'ta, bazı yerlerde minimum sıcaklıklar -3 °C'nin altına düştü. Bu, çiçeklenme sırasında daha fazla zarara yol açtı ve 8 Nisan'da donlar yine kritik seviyelere düştü. Çiçek ve

meyve tutumunun yüzde kaçının zarar gördüğünün belirlenmesi gerekiyor, çünkü yardım %100 tespit edilmiş don zararı durumlarında ödeniyor. Farklı gelişim aşamalarında ve farklı koşullar altında kritik sıcaklık dalgaları yaşandı, bunların kombinasyonu nihai zarar yüzdesini belirleyecek.”

Kanola gibi ürünler, bu dönemde hassas bir gelişim aşamasındaysa ani soğuk hava dalgalarına karşı özellikle savunmasızdır. Nisan ayı için -6 °C'ye düşen sıcaklıklar son derece düşüktür ve ciddi hasara neden olabilir. Oldukça sık olarak, toprak yüzeyine yakın radyasyon-minimum değerleri daha da serttir. Erken gelişmiş kanolanın yanı sıra, zaten çıkmış ayçiçeği için de keskin sıcaklık düşüşlerinden etkilenme riskleri bulunmaktadır, diye ekliyor Shopova.

Bu soğuk hava dalgaları ve ani sıcaklık değişimleri neden meyve ağaçları ve diğer ürünler üzerinde yıkıcı bir etkiye sahip?

Kış sonunda, ortam sıcaklığı belirli bir gelişim eşiğine ulaştığında bitki metabolizması yenilenmeye başlar. Sıcaklık ne kadar yüksekse, gelişim o kadar yoğun olur. Bitkilerin genetik gelişim sürecini başlatmak için belirli bir miktarda ısıya ihtiyacı vardır; bu, ortam sıcaklığı ile bitkinin gelişim eşik sıcaklığı arasındaki fark olan etkin sıcaklıklar toplamı ile ölçülür.

Fenoloji ile ilgili olan bu gösterge, bitkilerin gelişim aşamalarını karakterize eder ve biyolojik saatlerinin bir göstergesidir. Bitkilerin büyümesi ve gelişmesi için ısıya ihtiyacı vardır ve belirli fazlarda ardışık fenolojik olaylar meydana gelir: yaprak oluşumu, çiçeklenme, meyve olgunlaşması, solma. Bitkiler, böcekler gibi kendi sıcaklıklarını koruyamaz ve mevsimsel sıcaklık değişimleriyle uyumlu olarak gelişir.

Kışlar daha kısa ve daha sıcak olduğunda, çiçeklenmenin başlaması için gereken ısı daha erken birikerek, bu yıl gözlemlenenler gibi sonraki aşırı soğuk hava dalgalarından kaynaklanan **hassasiyeti ve riski artırır.**

Bu durum çiftçileri nasıl etkiliyor?

Konuyla ilgili olarak ziraat ve tarım uzmanı, Bulgar Biyolojik Bitki Koruma Derneği Başkanı ve Climateka yazarı Roman Rachkov yorum yapıyor:

“Büyük olasılıkla, kiraz, şeftali ve kayısı yetiştiren Bulgar çiftçilerinin bu yıl hasadı olmayacak veya çok az miktarda olacak ve her durumda ciddi finansal kayıplar yaşayacaklar.”

Böyle bir durumda, tarım üreticilerinin devletten tazminat talep etmesi tam